

Miten julkisten hankintojen miljardimarkkina avautuu konsulteille

Veli-Matti Heiskanen, Sarastia Oy

Rakenne...

- Julkiset hankinnat, käsitteet ja lainsäädäntö
- Kynnysarvoista
- Tilannekuva 2024
- Inhouse yhtiöistä
- Konsulttien mahdollisuudet
 - Miksi, miten, mitä.....

- Veli-Matti Heiskanen, Sarastia Oy 1.12.2022 alkaen...
 - Soprano Oyj
 - Digia Oyj
 - Solteq Oyj
- Yrittäjänä/ osakkaana monissa pk –organisaatioissa
- Vahvuudet
 - Kasvu
 - Myynti
 - Sitouttaminen
 - Robotiikka ja tekoäly

Julkiset markkinat (hankinnat), mitä sillä tarkoitetaan?

- Julkisilla hankinnoilla tarkoitetaan sellaisia tavara-, **palvelu-** ja rakennusurakkahankintoja, joita **valtio, kunnat ja kuntayhtymät, valtion liikelaitokset sekä muut hankintalainsäädännössä määritellyt hankintayksiköt** tekevät oman organisaationsa ulkopuolelta.
- Julkiset hankinnat tulee tehdä hankintalainsäädännössä säädettyjä menettelytapoja noudattaen. Sääntelyn tavoitteena on **tehostaa julkisten varojen käyttöä**. Hankinnat on kilpailutettava avoimesti ja tehokkaasti, ja kilpailuun osallistuvia yrityksiä on kohdeltava tasapuolisesti ja syrjimättömästi.

Menettelytapa

- Julkisen hankinnan kilpailuttamiseksi hankintayksikön on valittava hankinnan luonteeseen soveltuva, **hankintalainsäädännön mukainen menettelytapa.**
- Hankinnan ennakoitu arvo, eli **ylittääkö se EU-kynnysarvon tai kansallisen kynnysarvon vai ei, vaikuttaa valitun menettelytavan kulkuun.**
- Yhteistä eri menettelytavoille on, että kilpailuttaminen tulee tehdä **avoimesti**. Hankinnan avoin kilpailuttaminen tarkoittaa muun muassa sitä, että hankinnasta ilmoitetaan riittävän laajasti.

Kynnysarvojen ylittävät hankinnat

- **EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat** tulee ilmoittaa EU:n laajuisesti. **EU-hankintailmoitukset tehdään Hilmassa**, josta ne toimitaan automaattisesti julkaistavaksi Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa (S-osa) sekä [TED-tietokantaan](#) (Tenders Electronic Daily).
- Yritykset voivat seurata eurooppalaisia hankintoja koskevia ilmoituksia myös sähköisten tietoverkkojen välityksellä; TED-tietokannasta löytyvät yhteenvedotiedot kaikista niistä kynnysarvot ylittävistä julkisista hankinnoista, jotka EU-sopimuksen solmineet maat ovat tehneet.

Kynnysarvot

- **Kansalliset kynnysarvot ylittävät hankinnat** ilmoitetaan Hilmassa.
- [Hilma - Etusivu \(hankintailmoitukset.fi\)](http://hankintailmoitukset.fi)
- **Kansalliset kynnysarvot alittavien hankintojen osalta sovelletaan hankintayksiköiden omaa ohjeistusta.**
- Myös kansalliset kynnysarvot alittavat hankinnat voidaan ilmoittaa Hilmassa.

Mitkä ovat kynnysarvot 2024

EU-kynnysarvot muuttuivat 1.1.2024

- Hankintalain EU-kynnysarvot muuttuivat 1.1.2024 alkaen. Komissio päivittää kynnysarvoja kahden vuoden välein Euroopan komission delegoiduilla asetuksilla.
- Julkinen hankinta tulee kilpailuttaa, jos sen arvon arvioidaan ylittävän kynnysarvon. Kynnysarvo on:
 - **Kansallisissa hankinnoissa** 60 000–500 000 euroa
 - **EU-hankinnoissa** 143 000–5 538 000 euroa.
 - <https://tem.fi/eu-ja-kansalliset-kynnysarvot>

Mahdollisuus pienillekin konsulttifirmoille!

- Kun julkisen hankinnan arvo jää alle kansallisen kynnyсарvon, puhutaan **pienhankinnasta**. **Niitä ei tarvitse kilpailuttaa.**
- Hankintaa ei saa pilkkoa keinotekoisesti kynnyсарvon alittamiseksi
- **Eli alle 60.000 euron ostot voi tehdä suora hankintana!**

Poikkeus hankintarajojen noudattamatta jättämiselle: Sidosyksikköhankinnat

- Hankintayksikön ei tarvitse kilpailuttaa hankintojaan lainsäädännön mukaisesti, mikäli se tekee hankinnan hankintalaissa tarkoitettusta sidosyksiköltään, vaikka sopimus täyttäisikin hankintalain mukaiset hankintasopimuksen tunnusmerkit.
- Sidosyksikköhankinta on eräs **merkittävimmistä soveltamisalapoikkeuksista** hankintalainsäädännössä. Sidosyksikköhankinnasta käytetään myös usein nimitystä in-house hankinta.

Tyypilliset sidosyksikköhankinnan toimialat

Merkittävimmät toimialat, joilla toimii pienomisteisia in-house -yhtiöitä, ovat:

- Yleis- ja taloushallinto
- ICT
- Tekstiilipalvelut
- Jätehuolto
- Ruokahuolto
- Sosiaali- ja terveystalvelut
- Kiinteistöhuolto

Pienomistuksia oli KKV:n selvityksen perusteella eniten hallinnon ja ICT:n toimialoilla. Näillä aloilla toimivien in-house-yhtiöiden yhteenlaskettu liikevaihto on yli miljardi euroa.

Lähde: Kilpailu- ja kuluttajaviraston inhouse-selvityksen 1. osa: Markkinakartoitus

Linkki tutkimukseen: [PowerPoint-esitys \(tem.fi\)](https://tem.fi)

Tilannekuva 2024

Mikä tilanne 2024: kaupungit, kunnat, hyvinvointialueet?

TALOUS →

Jopa suurissa kunnissa rytisee kuntatalouden tilan synkistyessä – "Kipeitä päätöksiä on tehty ja tehdään koko ajan"

Kirsi Riipinen

24.1.2024 klo 10:36

ENTÄ HYVINVOINTIALUEET?

Kuntatalousnäkymät heikkenemässä

valtiovarainministeriö

9.10.2023 14.32 TIEDOTE

KUNTATALOUS- OHJELMA

 VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIÖT

Kuntataloudessa on takana kolme vahvaa vuotta. Yleiseen talouskehitykseen liittyvä epävarmuus on kuitenkin kasvanut kuluneen vuoden aikana. Kuntien menot kasvavat hintojen noustessa ja lisäksi investointipaineet pysyvät mittavina. Kustannusten kehitykseen vaikuttaa etenkin kunta-alan ansiokehitys.

Mikä tilanne 2024, kunnat, kaupungit hyvinvointialueet?

TALOUSSANOMAT

Ministeriö haluaa julkiset hankinnat säästökuurille

Hallitus haluaa muuttaa hankintalakia, koska julkisissa hankinnoissa valuu verovaroja hukkaan.

JAA

TALLENNA

MIKSI...

ISO mahdollisuus konsulteille

- Muutos tarjoaa mahdollisuuksia
- Sopeuttaminen, ennustaminen, suunnitleminen, toteuttaminen jne vaativat paljon uutta ajattelua ja osaamista, mitä kunnissa ja/tai hyvinvointialueilla ei välttämättä itsellään ole
- Lisäksi.....

MIKSI...

ISO mahdollisuus konsulteille

- Suomessa toimii noin 2 700 kuntien tai hyvinvointialueiden omistamaa yhtiöitä.
- In-house -yhtiöitä, joissa on hallitusohjelman määritelmän mukaisia pienomistajia, on alustavien tulosten perusteella 176.
- Hankintalaki koskee myös näitä yhtiöitä, mutta....
- **Usein osaaminen näissä yhtiöissä on rakentunut vain niiden ydiosaamisen ympärille, muutostilanteissa ja kehittämisessä tarvitaan paljon ulkopuolista apua!**
- **Muutosjohtamista ja kehittämisapua ostetaan usein pienhankintoina!!**
- **Erinomainen kohderyhmä konsulteille!!!**

TOIMINTAYMPÄRISTÖ TULEE MUUTTUMAAN!

Toimintaympäristö tulee muuttumaan!

TALOUS →

**Kuntaliitto vetoaa hallitukseen:
Inhouse-yhtiöiden sääntely arvioitava
uudelleen - "Kustannukset voivat
ylittää hyödyt"**

Mistä oikein on kyse!

- Kuntaliitto haluaa hallituksen arvioivan uudestaan ns. inhouse-kirjauksen. Kirjaus liittyy **hallitusohjelman tavoitteeseen nostaa mm. kuntien ja hyvinvointialueiden käyttämien sidosyksikköjen eli inhouse-yhtiöiden omistusosuuden vähimmäisosuus 10 prosenttiin.**
- Kunnat ja hyvinvointialueet käyttävät inhouse-yhtiöitä, joiden omistusosuus voi olla hyvinkin pieni. **Käyttämällä inhouse-yhtiötä kunnan tai hyvinvointialueen ei tarvitse kilpailuttaa hankintaansa.**
- Erityisesti **pienet kunnat** ovat kokeneet inhouse-kirjauksen kohtuuttomaksi ja kritisoineet sitä voimakkaasti.
 - Se tarkoittaisi inhouse-yhtiöiden pilkkomista tytäryhtiöiksi ja edelleen niiden tytäryhtiöiksi. Tai sitten inhouse-palvelut pitäisi yrittää järjestää itse, Siikajoen kunnanjohtaja **Pertti Severinkangas** sanoi [Kuntalehden haastattelussa](#).
- **” TAI HAKEA APUA YKSITYISELTÄ PUOLELTA!”**
- Suomen Yrittäjät puolestaan kannattaa kirjausta. Yrittäjien mukaan tuleviin linjauksiin olisi saatava mukaan myös käytäntö siitä, että inhouse-yhtiössä sen **jokaisella omistajalla pitää olla myös todellisuudessa toimivaltaa päättää asioista.**

Lisäksi...

- KKV on 17.11.23 julkaissut blogin otsikolla [Tarkuutta sidosyksikköhankintoihin](#), jossa muun muassa taustoitetaan sitä, miksi KKV vei markkinaoikeuden tutkittavaksi Vantaan ja Keravan sekä Varsinais-Suomen hyvinvointialueiden sidosyksikköhankinnat.
- KKV:n arvion mukaan Suomessa on yleistynyt ilmiö, jossa sidosyksikköpoikkeusta sovelletaan virheellisesti, kun sidosyksikköhankinnan tekemisen edellytyksiä tulkitaan.

Mitä tarkoittaa meille konsulteille....

- **Mahdollisuuksia!**
- Tyypillisesti Inhouse yhtiöt (isoimmat) tekevät kymmeniä suorahankintoja jokainen vuosi
- Hankinnat ovat suoraviivaisia, päätökset syntyvät nopeasti ja usein mukana on vain 2-3 vaihtoehtoa
- Tarve syntyy joko sisäisesti tai **ulkoisesti!**
- Käytännössä nämä ovat normaaleja konsulttitoimeksiantoja....

Mitä tarpeita tunnistettu...

- Rekrytointi ja osaamisen kehittäminen (esihenkilötyö, johtaminen)
- Prosessien (prosessikävelyt ja dokumentoinnit) ja johtamisjärjestelmien tehostaminen (etätyön johtaminen)
- Tieto- ja kyberturvaosaamisen JA – ratkaisujen kehittäminen
- Myynnin ja myyntiprosessien konsultointi
- Asiakkuuksien johtaminen, asiakaspalveluprosessit (hinnoittelu!)
- Markkinointikampanjat ja tapahtumien järjestäminen
- Strategiatyöpajat ja johdon kouluttaminen (johtamisjärjestelmät ja palkkiojärjestelmät)
- Robotiikka, automaatio ja tekoälyratkaisut

Lopuksi....

Hallitusohjelma... uhka vai mahdollisuus

TALOUS →

**Kuntaliitto vetoaa hallitukseen:
Inhouse-yhtiöiden sääntely arvioitava
uudelleen - "Kustannukset voivat
ylittää hyödyt"**

Kun hallitusohjelman päätös tulee, tulee muuttamaan merkittävästi toimintaympäristöä.

Rakenteet muuttuvat, syntyy uusia organisaatioita, toimintoja otetaan "sisään", niitä kilpailutetaan uudestaan jne jne -> **avautuu uudet markkinat**

**Kannattaako jäädä odottamaan tuota päätöstä,
vai pitäisikö siihen alkaa varautumaan jo nyt?**

Osallistu rohkeasti kilpailutuksiin!!

- Julkishallinnon **on** hankintalain mukaan **kilpailutettava** kynnysarvon ylittävät hankintansa.
- **Seuraa** kilpailutuksia **aktiivisesti** ja osallistu markkinakartoitukseen.
- Kun yrityksesi osallistuu kilpailutukseen, laadi tarjous **tarkasti ohjeita noudattaen**.
- Jos epäilet, että yritystäsi on kohdeltu kilpailutuksessa väärin, voit tehdä oikaisuvaatimuksen, valituksen sekä toimenpidepyynnön

Miten päästä mukaan suorahankintoihin....

- Suoraviivaisesti

**Olkaa suoraan yhteydessä
potentiaaliseen asiakkaaseen!**

Kiitos...

- www.linkedin.com/in/veli-matti-heiskanen
- velimatti.heiskanen@gmail.com
- X @matuheiskanen